

ATODIAD 4

Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor

**Aseidiadau o effaith ail-leoli
Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ
Aran i safle newydd ym
Mhenrhyndeudraeth**

Dyddiad: 24 Mawrth 2014

Cynnwys:

Cyflwyniad

1. Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned
 2. Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg
 3. Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb
-

Cyflwyniad

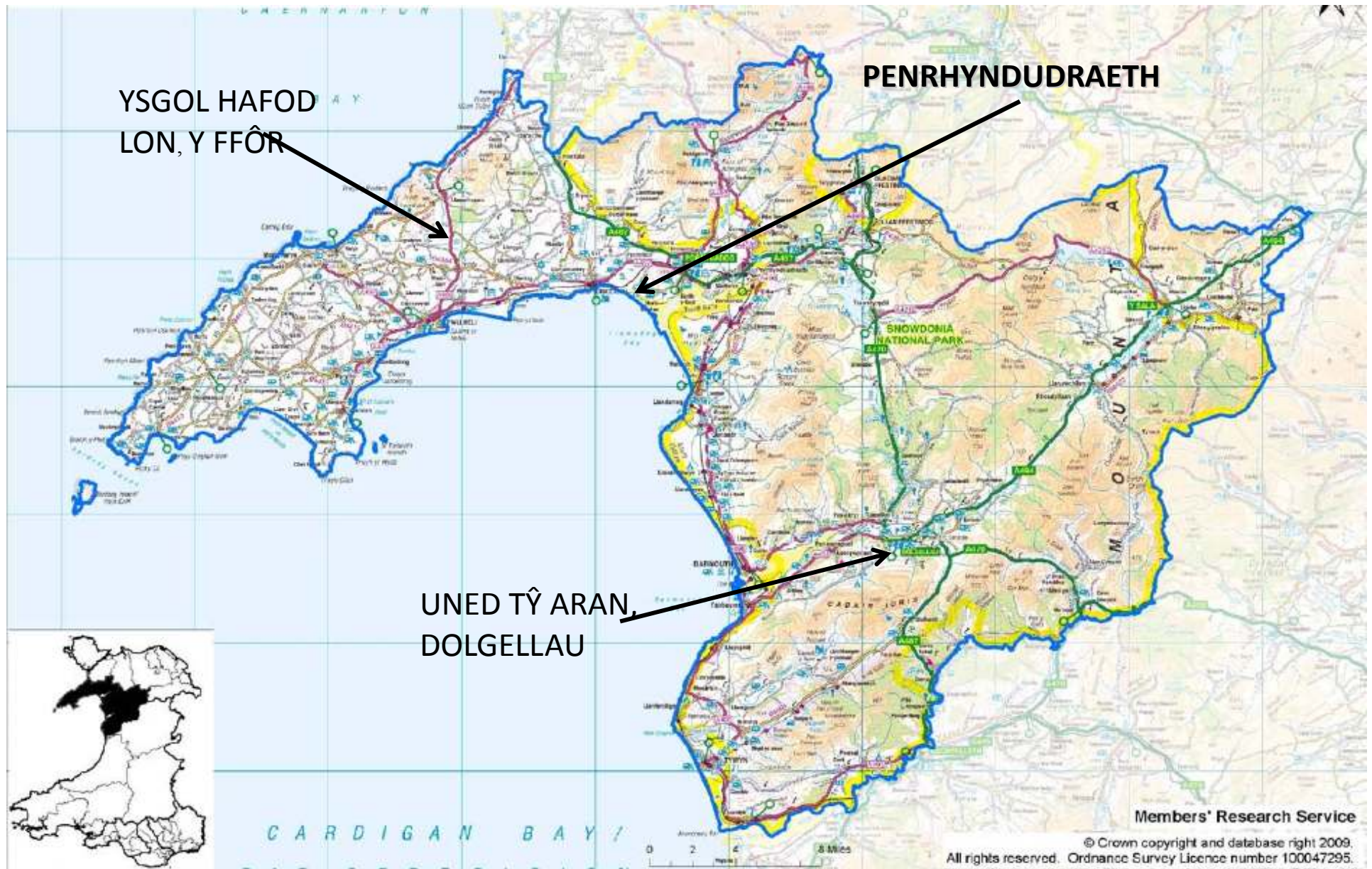
Fel rhan o Raglen Ysgolion 21 Ganrif mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn gweithio ar brosiect i wella darpariaeth anghenion addysg arbennig ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd. Er mwyn gwneud hyn rydym wedi sicrhau buddsoddiad cyfalaf, mewn egwyddor, o £6.2m gan Lywodraeth Cymru er mwyn datblygu ysgol newydd ar gyfer hyd at 100 o blant gydag uned breswyl / egwyl fer 6 gwely. Cyfanswm y buddsoddiad fydd £12.4m. Mi fydd y ddarpariaeth newydd yn cael ei leoli ym Mhenrhyndeudraeth, sydd yn ganolog i'r 2 ardal.

Er mwyn gwireddu'r datblygiad hwn mae Cyngor Gwynedd wedi ystyried nifer o opsiynau er mwyn cytuno ar ba ddarpariaeth fydd eu hangen yn dilyn y datblygiad. Yn dilyn gwaith sylweddol a thrafodaethau eang dros y flwyddyn ddiwethaf rydym o'r farn mae'r model orau fydd i agor ysgol ac uned breswyl / egwyl fer newydd gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a chau Uned Tŷ Aran, gan barhau â Uned Tŷ Meirion. Mae'r rhesymeg tu ôl i'r penderfyniad hwn i'w weld yn y ddogfen ymgynghori.

Wrth gynllunio i wireddu agor neu chau unrhyw ysgol mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013 sy'n rhoi arweiniad ar y drefn sydd angen ei ddilyn. Mae'r cod yma yn nodi fod awdurdodau lleol yn gorfod cynnal asesiadau o'r effaith fydd unrhyw newid yn darpariaeth ysgolion yn ei gael ar y gymuned, ar yr iaith Gymraeg ac ar gydraddoldeb, felly diben y ddogfen hon ydi asesu effaith yr opsiwn yma ar y ffactorau hyn gan nodi unrhyw gamau i fynd i afael ag unrhyw effaith negyddol sy'n cael eu hadnabod.

Datblygwyd y gwaith yma gyda chymorth penaethiaid perthnasol a Swyddog Cydraddoldeb ac Iaith Cyngor Gwynedd.

Lleoliad Unedau Tŷ Aran ac Ysgol Hafod Lon a Yffôr Lon a lleoliad tybiedig yr ysgol newydd (Penrhynudraeth)

1. Asesiad o'r effaith ar y gymuned

Diben yr asesiad hwn yw ystyried effaith posib y cynnig ar deuluoedd y disgyblion a'r cymunedau leol, gan sicrhau nad oes unrhyw aelod o'r cymunedau'n cael eu trin na'u heffeithio'n llai ffariol.

Methodoleg

Er mwyn asesu'r effaith bosibl, yn unol â chanllawiau Côd Trefniadaeth Ysgolion 2013, mae'r ffactorau canlynol wedi'u hystyried:

- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r dalgyrch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r tu allan i'r dalgyrch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau eraill a ddarperir yn yr ysgol e.e.clwb ieuenctid/cylch chwarae;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol/uned yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol, llyfrgell gymunedol;
- os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol/uned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau;
- p'run a gaiff neu p'run a ellid gwella'r cyfleusterau eraill sydd ar gael yn y gymuned leol neu'r gymuned ehangach pe cai'r ysgol ei chau (e.e. gwella neuaddau pentref, meysydd chwarae, y cynlluniau chwarae a ddarperir yn ystod y gwyliau);
- gwybodaeth am y cyfleusterau a'r gwasanaethau a ddarperir mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgol amgen yn yr un categori iaith;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig (e.e. sut y cynorthwyir disgyblion (yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais) i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol);
- gwybodaeth am oblygiadau ehangach y newidiadau ar ddarpariaethau trafndiaeth gyhoeddus;
- gwybodaeth am faterion diogelwch cymunedol ehangach.

Y sefyllfa bresenol

a) Gwybodaeth am y disgyblion sy'n mynychu Ysgol Hafod Lon ac UnedTŷ Aran

Does dim dalgylch penodol i'r ysgol nac uned gan fod plant yn gallu mynychu o pob cwr o Meirion a Dwyfor a tu hwnt i'r 2 ardal yma mewn rhai achosion

Ble mae'r plant yn byw a pellter teithio 2012-13

		Dolgellau	Blaenau Ffestiniog	Tŷwyn	Abermaw	Bala	Dinas Mawddwy	Porthmadog	Trawsfynydd	Caernarfon	Pwllheli	Harlech
Tŷ Aran	Nifer	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Pellter teithio	Milltir	0	22	0	0	0	0	0	14	0	0	0
Hafod Lon	Nifer	1	8	0	2	0	0	11	2	4	20	3
Pellter teithio	Milltir	37	24	0	42	0	0	15	24	18	3	22

b) Adnoddau a defnydd cymunedol

Dolgellau

- Canolfan Gymunedol
- Canolfan Hamdden
- Cyfleusterau Chwaraeon
- Meithrinfa Breifat
- Cae Chwarae Plant
- Capel-Festri-Eglwys
- Ystafelloedd Gyfarfod mewn gwestai â Thŷ Siamas
- Llyfrgell / Library
- Siopau a Swyddfa Bost
- Caffis

Mae disgyblion Tŷ Aran yn gwneud ychydig o ddefnydd o gyfleusterau y Ganolfan Hamdden.
Mae'n bosib eu bod yn gwneud defnydd o'r adnoddau eraill tu allan i oriau'r ysgol.

Y Ffôr, Pwllheli

- Siopau a Swyddfa Bost
- Canolfan arddio a caffi
- Canolfan bentref
- Capel a festri

Nid oes defnydd rheolaidd yn cael ei wneud o'r cyfleusterau, hyn yn ystod oriau ysgol.

Mae'n bosib eu bod yn gwneud defnydd o'r adnoddau tu allan i oriau'r ysgol.

c) Asesiad

Meini prawf ar gyfer yr effaith gymunedol	Ysgol Hafod Lon presenol	Uned Tŷ Aran	Ysgol newydd	Mesurau lliniaru ar gyfer effaith negyddol
Gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol/uned yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol, llyfrgell gymunedol, clwb ieuenctid/cylch chwarae.	Ni ddarperir unrhyw ddarpariaeth cymunedol yn yr ysgol.	Ni ddarperir unrhyw ddarpariaeth cymunedol yn yr uned.	Gan fydd cyfleusterau ac adnoddau pwrpasol fel pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, neuadd fawr, ystafelloedd hyfforddi a llefydd chwarae yn yr ysgol newydd mi fydd mwy o gyfle ar gyfer defnydd cymunedol.	Dim angen
Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan yr Ysgol/uned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?	Does dim defnydd o'r ysgol gan y gymuned	Does dim defnydd o'r uned gan y gymuned		Dim angen

<p>P'run a gaiff neu p'run a ellid gwella'r cyfleusterau eraill sydd ar gael yn y gymuned leol neu'r gymuned ehangach pe cai'r ysgol ei chau (e.e. gwella neuaddau pentref, meysydd chwarae, y cynlluniau chwarae a ddarperir yn ystod y gwyliau).</p>	<p>Mae yna ysgol gynradd yn y pentref. Pe bydda Ysgol Hafod Lon yn cau mi fydda'r cyfleusterau eraill yn parhau ar gyfer defnydd y gymuned.</p>	<p>Mae yna ysgol uwchradd a chynradd yn nhref Dolgellau a mae defnydd cymunedol o'r Ganolfan Hamdden, Tŷ Siamas ayyb. Pe bydda'r uned yn cau mi fydda'r cyfleusterau eraill yn parhau ar gyfer defnydd y gymuned.</p>		<p>Dim angen</p>
<p>Gwybodaeth am y cyfleusterau a'r gwasanaethau a ddarperir mewn unrhyw ysgol amgen.</p>			<p>Gan fydd cyfleusterau ac adnoddau pwrpasol fel pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, neuadd fawr, ystafelloedd hyfforddi a llefydd chwarae yn yr ysgol newydd mi fydd mwy o gyfle ar gyfer defnydd cymunedol.</p>	<p>Dim angen</p>
<p>Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgol amgen yn yr un categori iaith.</p>	<p>Gan fydd y darpariaeth newydd yn gwasanaethu pob cwr o Meirionnydd a Dwyfor mae'n bosib fydd rhai yn gorfod teithio ymhellach yn y dyfodol.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydda 47% yn teithio ymhellach.</p>	<p>Gan fydd y darpariaeth newydd yn gwasanaethu pob cwr o Meirionnydd a Dwyfor mae'n bosib fydd rhai yn gorfod teithio ymhellach yn y dyfodol.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydda 0% yn teithio ymhellach.</p>	<p>Rhagwelir fydd pellter teithio i'r darpariaeth newydd yn decach ar gyfer plant y 2 ardal fydd yn cael ei wasanaethu, sef Meirionnydd a Dwyfor.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydd 49% yn teithio ymhellach.</p>	
<p>Sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig e.e. sut y cynorthwyr disgyblion (yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais) i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol.</p>			<p>Pe bydda gweithgareddau yn cael eu cynnal tu allan i oriau ysgol yna mi fydd yr ysgol yn sicrhau cefnogaeth i rieni a plant i gymryd rhan e.e trefniadau teithio.</p>	<p>Cynnig cefnogaeth yn ol y galw</p>

Gwybodaeth am oblygiadau ehangach y newidiadau ar ddarpariaethau trafndiaeth gyhoeddus.	Trefnir cludiant pwrpasol ar gyfer disgyblion felly nid oes defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.	Trefnir cludiant pwrpasol ar gyfer disgyblion felly nid oes defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.	Er fydd cludiant pwrpasol yn cael ei drefnu ar gyfer mwyafrif y plant, mae'r ysgol newydd ar un o'r prif lwybrau bysiau yn Meirionnydd o Borthmadog a mae gorsaf trên agos, felly mae defnyddio trafndiaeth cyhoeddus i blant, rhieni a defnyddwyr eraill yn opsiwn.	
Gwybodaeth am faterion diogelwch cymunedol ehangach.	Dim wedi eu adnabod	Dim wedi eu adnabod	Dim wedi eu rhagweld	

Effaith newid darpariaeth:

Sgôr	Cadarnhaol 5	Niwtral 3	Negyddol 0
------	---------------------	------------------	-------------------

Casgliad

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol presennol o Ysgol Hafod Lon ac uned Tŷ Aran, a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Gan nad oes effaith negyddol wedi ei adnabod o ail-leoli Ysgol Hafod Lon neu cau Uned Tŷ Aran, ni rhagwelir unrhyw angen am fesurau lliniaru sylweddol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbennigol.

2. Aseiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg

Methodoleg

Er mwyn asesu'r effaith bosibl, yn unol â chanllawiau Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013, mae'r ffactorau canlynol wedi'u hystyried:

- gwybodaeth am gategori iaith yr ysgol;
- gwybodaeth am gategori iaith unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am safonau'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am weithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen (e.e. clybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch a yw'r ysgol yn darparu cyfleusterau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg, neu gyfleusterau iddynt ymgymryd â gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg, a lle y gellid darparu unrhyw gyfleusterau amgen;
- a allai fod yn briodol darparu cyfleusterau ychwanegol ar ôl ysgol mewn unrhyw ysgol amgen i atgyfnerthu safonau'r Gymraeg;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar unrhyw ysgol amgen ac unrhyw welliant penodol o ran darpariaeth ieithyddol y mae'r ysgol honno yn ei gynnig (e.e. sut y cynorthwyr disgyblion i gymryd rhan yng nghlybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch sut mae'r cynnig yn cyd-fynd â Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yr awdurdod ac unrhyw gamau y bydd angen eu cymryd yn y dyfodol o ganlyniad i'r newid i barhau i gydymffurfio â'r cynllun neu gyrraedd targedau'r cynllun.

Amcanion y Cynllun Addysg Gymraeg

Nod y Polisi Iaith yw sicrhau bod holl ddisgyblion y sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys er mwyn eu galluogi i fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni.

Er mai nod cyffredinol y polisi yw dwyieithrwydd, mae pwyslais yn cael ei roi ar y Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar (hyd at ddiwedd CA1) er mwyn gosod sylfeini cadarn ar gyfer datblygiad pellach. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu y bydd mwyafrif yr ysgolion yn cychwyn cyflwyno'r Saesneg yn ffurfiol ar ddiwedd CA1. Yn y cyfnodau allweddol eraill, disgwylir i ysgolion gynllunio er mwyn datblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg.

Mae hyn yn golygu bod y Gymraeg yn cael ei haddysgu fel iaith gyntaf yn ysgolion cynradd y sir.

Polisi Iaith Addysg Anghenion Arbennig

Mae'r Cynllun Addysg Gymraeg yn sicrhau bod plant a phobl ifanc sydd ag anghenion addysgol arbennig (AAA) yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol o safbwynt addysg ddwyieithog.

Mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ar gael ar gyfer yr holl ystod ac amrywiaeth o AAA. Mae gan ddisgyblion a'u rhieni fynediad i wasanaeth sydd yn gwbl ddwyieithog.

Cynllun Addysg Gymraeg

Mae Cyngor Gwynedd wedi paratoi Cynllun Addysg Gymraeg newydd sy'n egluro sut rydym yn bwriadu darparu gwasanaethau addysg yn Gymraeg ac yn ddwyieithog. I weld copi o'r Cynllun Drafft ewch i'r dudalen [Cynllun Addysg Gymraeg](#) ar wefan Cyngor Gwynedd.

Cyflwyniad

Mae pob un o sefydliadau addysgol y sir wedi eu dynodi fel ysgol ddwyieithog.

Isod mae tabl yn arddangos iaith gyntaf neu gartref pob disgybl.

	Ffigyrau 2012-2013	
	Hafod Lon	Tŷ Aran
Nifer disgyblion	51	2
Cymraeg yn iaith gyntaf gartref	33	1
Saesneg yn iaith gyntaf gartref	9	1
Dim wedi datgan	9	0

Meini prawf ar gyfer yr effaith ar yr iaith	Sefyllfa Bresennol		Ysgol newydd	Mesurau lliniaru ar gyfer effaith negyddol
	Ysgol Hafod Lon presenol	Uned Tŷ Aran		
iaith y plant	65% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	50% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	Mi fydda 64% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	

Defnydd iaith y plant yn yr ysgol tu allan i'r gwersi e.e yn ystod amser chwarae, yn ystod amser cinio.	Cymraeg yw'r iaith drechaf yn ystod amser chwarae ac amser cinio.	Cymraeg yw'r iaith drechaf yn ystod amser chwarae ac amser cinio.	Ni ragwelir unrhyw newid i'r sefyllfa bresenol	
Gwybodaeth am weithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen (e.e. Clybiau'r Urdd).	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i blant fydd yn golygu cyfleoedd ychwanegol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.	
Gwybodaeth ynghylch a yw'r ysgol yn darparu cyfleusterau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg, neu gyfleusterau iddynt ymgymryd â gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg, a lle y gellid darparu unrhyw gyfleusterau amgen.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i oedolion a plant fydd yn golygu cyfleoedd ychwanegol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.	
A allai fod yn briodol darparu cyfleusterau ychwanegol ar ôl ysgol mewn unrhyw ysgol amgen i atgyfnerthu safonau'r Gymraeg.			Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i blant ac oedolion i dderbyn cyfleoedd dysgu a defnyddio'r Cymraeg	
Sut y gellid gefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar unrhyw ysgol amgen ac unrhyw welliant penodol o ran darpariaeth ieithyddol y mae'r ysgol honno yn ei gynnig (e.e. sut y cynorthwyir disgyblion i gymryd rhan yng nghlybiau'r Urdd).			Pe bydda gweithgareddau yn cael eu cynnal tu allan i oriau ysgol yna mi fydd staff yr ysgol yn sicrhau cefnogaeth i rieni a plant i gymryd rhan e.e trefniadau teithio	

Effaith newid darpariaeth:

Sgôr	Cadrnhaol 6	Niwtral 0	Negyddol 0
------	-------------	-----------	------------

Casgliad

Ein disgwyliau yw bod holl ddisgyblion y sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys oed a gallu perthnasol er mwyn eu galluogi i fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni.

Bydd angen i unrhyw gynigion i newid trefniadaeth yn lleol gymryd ystyriaeth lawn o effeithiau ieithyddol posib. Bydd cynnal a gwella'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol ac fel iaith gymdeithasol ymhlith plant felly yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion o fewn ardaloedd.

Yn gryno, yr hyn nodwyd yn yr asesiad oedd na fydda cau uned Tŷ Aran nag ail-leoli Ysgol Hafod Lon yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg yn y 2 leoliad.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu'r unedau gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

Dylid nodi ei bod yn anodd ceisio mesur effaith bosibl trefniadaeth ysgolion ar y Gymraeg. Y prif bwyntiau cadarnhaol sy'n deillio o'r asesiad o effaith yw'r manteision i'r ddarpariaeth o ran addysg. Er na fydd categori presennol yr ysgol o ran iaith yn newid, mae'r cynnig yn gyfle i wella addysg a chryfhau addysg cyfrwng Cymraeg plant gyda AAA yn Meirionnydd a Dwyfor.

3. Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 (y Ddeddf) yn cyfuno'r deddfau gwrthwahananiaethol blaenorol ac yn creu un Deddf i'w disodli. Mae'n symleiddio ac yn cryfhau'r gyfraith, yn cael gwared ag anghysondebau ac yn ei gwneud yn haws i bobl ddeall y gyfraith a chydymffurfio â hi. Daeth y rhan fwyaf o'r Ddeddf i rym ar 1 Hydref 2010.

Mae'r Ddeddf yn cynnwys dyletswydd newydd ynghylch cydraddoldeb ar gyfer y sector cyhoeddus (y 'ddyletswydd gyffredinol') sy'n disodli'r dyletswyddau ar wahân ynghylch cydraddoldeb mewn perthynas â hil, anabledd a rhywedd. Daeth y ddyletswydd hon i rym ar 5 Ebrill 2011.

Beth yw'r ddyletswydd gyffredinol?

Nod y ddyletswydd gyffredinol yw sicrhau bod awdurdodau cyhoeddus a'r sawl sy'n cyflawni swyddogaeth gyhoeddus yn ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy wella cydraddoldeb a chysylltiadau da yn eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'r ddyletswydd yn sicrhau bod ystyriaethau ynghylch cydraddoldeb yn cael eu hymgorffori yn y modd y caiff polisiâu eu cynllunio a'r modd y caiff gwasanaethau eu darparu, ac mae'n sicrhau bod polisiâu a gwasanaethau'n cael eu hadolygu'n barhaus. Bydd hynny'n sicrhau gwell canlyniadau i bawb h.y.cael gwared â chamwahananiaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth; hyrwyddo cyfleoedd cyfartal; meithrin perthnasau da.

Mae'r dyletswyddau yn rhwymedigaethau cyfreithiol. Gallai awdurdodau sy'n methu â bodloni'r dyletswyddau wynebu her gyfreithiol.

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gwarchod pobl ar sail cyfres o nodweddion gwarchodedig: Hil, Rhyw, Anabledd, Cyfeiriadedd Rhywiol, Ail-bennu Rhyw, Crefydd a Chred ac Oedran. Pan yn berthnasol, mae hefyd yn gwarchod ar sail Priodas a Phartneriaeth sifil a bechiogrwydd a mamolaeth. Nodir yn ogystal bod y Ddeddf yn gwarchod ar sail 'cysylltiad' a'r nodweddion gwarchodedig, ac felly byddai'n gwarchod rhieni neu ofalwyr plant anabl ar sail cysylltiad â'r plentyn. Mae'r Ddeddf yn mynnu bod y ddyletswydd i roi 'sylw dyledus' yn amlwg yn ystod y broses o wneud penderfyniadau. Mae hefyd yn bwysig nodi bod yr awdurdodau cyhoeddus sy'n rhwym wrth y dyletswyddau ynghylch cydraddoldeb hefyd yn debygol o fod yn rhwym wrth y rhwymedigaethau sy'n berthnasol i'r Ddeddf Hawliau Dynol. Felly, byddai'n ddoeth ystyried yr effaith bosibl y gallai penderfyniadau ei chael ar hawliau dynol hefyd, yn rhan o'r un broses.

Sefyllfa bresennol

Census 2011							Ffigyrau 2012-2013	
	Lleoliad	Abererch (Ward Hafod Lon)	Dwyfor	Dolgellau	Meirionnydd	Gwynedd	Ysgol Hafod Lon bresennol	Uned Tŷ Aran
	Poblogaeth	1,354	27,725	2,688	33,576	121,874	51	2
Rhyw	Gwryw						36	2
	Benyw						15	0
Iaith	Cymraeg						33	1
	Saesneg						9	1
	Heb ddatgan						9	0
Ethnigrwydd	Gwyn Prydeinig/Gwyddelig	1,321	26,830	2,615	32,761	115,642	49	2
	Gwyn arall	6	511	24	315	1,931		
	Grwpiau ethnig cymysg	11	170	16	197	964		
	Grwpiau ethnig arall	16	214	33	303	3,337	2	
Crefydd	Cristnogaeth	931	17,903	2,654	20,906	72,503		
	Arall	16	345	30	444	2,773		
	Dim crefydd	331	7,152	740	9,333	36,136		
	Heb nodi crefydd	76	2,325	222	2,893	10,435	51	2

Cadarnhaol	Niwtral	Negyddol
------------	---------	----------

	Dyletswyddau	Effaith (cadarnhaol, niwtral neu negyddol)	Mynd i'r afael
Dyletswyddau Deddf Cydraddoldeb 2010	Cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Dim newid. Parhau i gydymffurfio a pholisïau statudol sy'n bodoli eisoes.	
	Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	<p>Mi fydd darpariaeth newydd gyda cyfleusterau modern yn sicrhau cyfleoedd cyfartal i blant Meirionnydd a Dwyfor. Mi fydd y darpariaeth newydd yn cynnig cyfleoedd cyfartal i'r hyn mae plant Arfon a siroedd eraill yn barod yn ei dderbyn.</p> <p>Rhagweliri fydd lleoli'r ysgol yn ganolog i Meirionnydd a Dwyfor yn sicrhau pellter teithio cymharol i mwyafrif plant y ddwy ardal.</p> <p>Mi fydd y ddarpariaeth newydd yn rhoi cyfle i rieni ddewis danfon eu plant i Ysgol AAA neu i prif-lif.</p> <p>Mi fydd y darpariaeth newydd yn caniatáu i blant fydda, ar hyn o bryd, yn gorfod mynd all-sirol am eu addysg i aros o fewn y sir.</p>	Mi fydd cludiant ar gyfer y disgyblion a mi fydd y ddarpariaeth gwell yn gorbwyo'r teithio ychwanegol.
	Meithrin perthnasau da	Mi fydd y cyfle yn parhau yn Uned Tŷ Meirion i'r plant integreiddio gyda plant y prif lif ac i'r gwrthwyneb.	<p>Cyfle i annog integreiddio gyda ysgolion yn ardal Penrhyndeudraeth a Porthmadog.</p> <p>Cyfle i gydweithio gyda busnesau ar y stad a chyfagos.</p>
NODW EDDION	Hil	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol i'r sefyllfa bresenol.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol

Anabledd	Darpariaeth ac adnoddau gwell i blant Meirionnydd a Dwyfor.	Gan mae ysgol AAA fydd yr ysgol newydd mi fydd sicrhau ymateb i anableddau plant yn cael sylw naturiol.
Rhyw	Mae'n anodd darogan rhaniad rhyw yr ysgol newydd ond ni ragwelir fydd y rhaniad yn creu unrhyw broblem.	Ymateb i unrhyw faterion , ac os, maent yn codi yn y dyfodol
Ailbennu Rhywedd	Ddim yn fater ar hyn o bryd	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Cyfeiriadedd Rhywiol	Ddim yn fater ar hyn o bryd	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Crefydd neu gred	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol i'r sefyllfa bresenol.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Yr Iaith Gymraeg	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol yn rhaniad iaith yr ysgol newydd. Mi fydda 64% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf. Mi fydd y darpariaeth newydd yn caniatáu i blant fydda ar hyn o bryd yn gorfod mynd all-sirol i ysgolion di-Gymraeg i dderbyn addysg Gymraeg yn agosach i adref.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Oedran	Bydd yr ysgol yn gwasanaethu plant o 3-19 oed.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol

Effaith newid darpariaeth:

Cadarnhaol 3	Niwtral 8	Negyddol 0
--------------	-----------	------------

Casgliad

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn o effaith gwahanol fodolau. Mae'r asesiad yn nodi'r nodweddion cydraddoldeb sydd angen eu hystyried, effaith y newid arnynt a'r camau i fynd i'r afael ac unrhyw effaith negyddol. Canlyniad hyn ydi fod ystyriaeth deg wedi ei roi i anghenion cydraddoldeb ac ein bod yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithlon yn digwydd. Angen pwysleisio drachefn mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anableded yn rhan cwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella darpariaeth i ddisgyblion AAA.

Ffynonellau gwybodaeth:

Mae'r ffynonellau canlynol o wybodaeth wedi'u defnyddio at ddiben y ddogfen hon:

- Holi Penaethiaid yr ysgolion dan sylw
- Data CYBLD Ionawr 2013
- Data ystadegol a gaiff ei chadw gan Wasanaethau Dysgu Cyngor Gwynedd
- Gwybodaeth o'r Cyfrifiad
- Data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol